

Grängsjö Bladet

Grängsjö Byalags informationsblad

Redaktion: Sven Erik Nordin

Ola Wahlman

Jagrid Berglund

Årgång 3 Augusti 2012

Nr 30

www.grangsjo.se

Omslagsbilden

Bilden på första sidan visar Olof Vilhelm Backman (1893-1973) och togs i samband med hans examen vid Uppsala Folkskollärarseminarium år 1917. Han var lärare vid Grängsjö Skola 1918 - 1949. Läs mer om Olof Backman och hans familj på sidorna 4 - 6.

Genomförda aktiviteter

Vid sommarens premiärutflykt till **Mörhögsvallen** onsdag kväll den 4 juli deltog tillsammans 24 personer, varav fem barn. Dussinnet jämt tog sig dit per cykel. Som synes på bilden här intill dök också tre sjungande och dansande trollungar upp och förgyllde tillvaron för deltagarna i utflykten. Stort tack till Roger och Anna, som upplät sin stuga för aktiviteten. Anna

har också bidragit med bilden på trollen. Märkligt nog tycks inte den lille gubben ha visat sig. Han dyker ju annars upp i tid och otid. Man skulle annars kanske kunna tro att han till och med är bekant med trollen...

Ytterligare två utflykter har genomförts - en till **Västansjösvallen**, och en till **Gällstavallen**, där Ove och Ellen skall ha tack för att de ställde sin stuga till förfogande.

Utrymmet under kapellet har städats, vilket resulterade i två fyllda kärror med "skräp", som forslats bort.

Vårt försäkringsbolag har än en gång försökt ta kål på de bin som bosatt sig i kapellet. Osäkert än, om de lyckats fullständigt med detta.

Parkeringsplatsen på nersidan av vägen är numera fint iordningställd, och ytterligare åtgärder kommer att vidtas för att även ge plats för fler parkerade fordon.

Vassbåten ligger i sjön och har varit i aktivitet på ett sådant sätt att årets vassklippning i princip är klar. För övrigt har ju denna sommars väder, med synnerligen riklig nederbörd, inneburit att våra gräsmattor växt på ett sätt som nästan gjort att ett vassklippningsaggregat kunnat vara ett mer ändamålsenligt redskap än en vanlig gräsklippare...

Som på ett målande sätt beskrivs av vår gästskribent Bengt Nordlund på sidan 7, så har de dagliga **cykelturena** pågått under hela sommaren - och pågår fortfarande.

Köksrenoveringen fortsätter

Här stod den gamla järnspisen. Nu är både den och den stora kåpan över borta.

Arbetet med köket har fortsatt under sommaren, och köket har nu ett golv som är stabilt, plant och vågrätt. Åtskilliga mantimmar har lagts ner under sommaren. Men fler går åt! Återstår bl.a. målning, mattläggning, kakling och montering av inredning. Alla tisdagskvällar fram till den 15/9 kommer att behöva användas till detta. Önskvärt och nödvändigt med fler arbetsvilliga dessa kvällar! **Närmast alltså den 14, 21 och 28 augusti, samt även torsdag den 16 denna månad.** Sistnämnda datum skall även golv-matta läggas i köket. Den 21 och 28 sker uppsättning av kakel, montering av köksinredning och VVS.

Fastighetsgruppen, som har haft och fortfarande har ett ansvarsfullt och krävande arbete med att organisera och genomföra detta omfattande projekt, meddelar, att Byalagets medlemmar kommer att bli bjudna på **Invigning av det nya köket.** Tidpunkten för detta evenemang beräknas bli den 5 eller 6 oktober. Mer information om detta kommer...

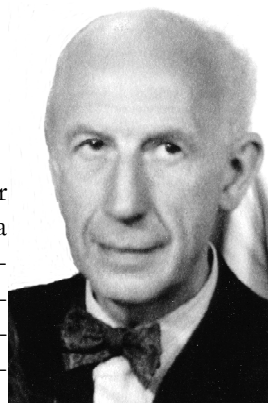
Övriga aktiviteter

Beslut om den traditionella **surströmmingsfesten** fattas vid nästa månadsmöte (3/9). Detsamma gäller ett ev. deltagande i årets upplaga av "Gott o Väl", som det än inte heller finns något definitivt beslut om från organisatörernas sida. Förra året inbringade Byalagets försäljning vid "Gott o Väl-dagen" en hyfsad summa, men köksprojektet tar förstås mycket tid och energi i anspråk, varför andra aktiviteter kanske tillfälligt får prioriteras ner.

Årets **lyskväll** blir i alla fall den 25 augusti och kommer sannolikt att se ut som tidigare år - med ett stort antal glimmande ljuspunkter runt Gränsesjön.

Om Olof och Anna Backman

*Uppgifterna i allt väsentligt lämnade av dottern
Ulrika - liksom bilderna.*

För många nuvarande och f.d. grängsjöbor är Olof och Anna Backman välkända namn. Båda var lärare, och de bodde med sina så småningom fem barn i lärarbostaden vid Grängsjö Skola – det reveterade, vita huset. På första sidans bild är Olof nyutexaminerad folkskollärare 1917. På bilden här till höger är han betydligt äldre och kanske mer lik den Olof Backman f.d. elever fortfarande kommer ihåg.

Olof föddes i Bollnäs den 24 september 1893. Föräldrarna hette Carl och Anna, och de hade tillsammans sex barn, fem pojkar och en flicka. Olofs far var byggnadsarbetare, och han omkom i en olycka på sin arbetsplats 1896. Hans mor Anna blev därmed lämnad ensam med sina sex barn, och man kan föreställa sig att det inte var någon lätt situation i den tidens samhälle. Äldsta barnet var 12 år, och det yngsta endast ett år, och den nyblivna änkan var då själv 34 år gammal. Hon försörjde sig till en början med att ta emot mer välbärgade människors kläder och linne för tvätt och strykning, men så småningom fick hon anställning som städerska vid Dala-Helsinglands Jernvägs AB. Där kom hon sedan att arbeta med att städa och rengöra järnvägsvagnar i 10 till 12 timmar om dagen till 73 års ålder. En tid innan hon slutade anställningen övertogs bolaget av SJ, och hon fick en mindre pension. Anna avled 1942, vid 80 års ålder...

Olof fick liksom sina äldre syskon börja arbeta så snart han slutat folkskolan. Han blev då hantlangare vid ett bygge. Där skadades han emellertid så svårt vid en sprängningsolycka, att han bl.a. förlorade sin högra hand, vilket förstås innebar att hans möjligheter att försörja sig med ett hantverk allvarligt begränsades.

Föräldrarna hade länge varit medlemmar i Bollnäs Missionskyrka, och sannolikt var det församlingens medlemmar som nu hjälpte honom att få börja i realskolan, när han återhämtat sig efter olyckan.

Lyckligtvis hade Olof "läshuvud" och hade snart klarat av sin realexamen. Han sökte sedan och kom in på Folkskoleseminariet i Uppsala, som då sedan 1869 fanns i det uråldriga Dekanhuset vid Odinslund, centralt i staden. Först det år Olof tog sin folkskollärarexamen, 1917, invigdes det nya Folkskoleseminariet i Uppsala, som efter nya ritningar skapats för sitt ändamål. Vid den här tiden var trädgårdsskötsel en mycket viktig del av lärarutbildningen, vilket sannolikt kan ha varit en av anledningarna till den sedermera synnerligen välskötta och produktiva trädgården vid Grängsjö Skola – vilken nu sedan många år så sorgligt har fått förfalla. Vi som gick i skolan på 50-talet minns nog än de dignande fruktträden, där vi ibland fick hjälpa till med skörden.

*Anna som nyexaminerad
småskollärare 1922*

Olofs hustru Anna föddes i Östergötlands skärgård den 4 juli 1902 (och skulle alltså nyligen ha fyllt 110 år). Föräldrarna var Otilia och Albin Johansson. Albin var anställd vid Tullverket, blev sedermera tullöveruppsyningsman och krönte sin karriär inom verket som tullmästare i Mem, där första slussen ligger, om man går in i Göta Kanal från Östersjön.

Anna tog sannolikt realexamen i Söderköping. Hon kom sedan in på Stockholms Småskoleseminarium 1920 och tog sin exa-

men där 1922. Det var ont om lärarjobb då, men hon fick till sist anställning på Bymogarna i Gnarps kommun, där hon tjänstgjorde som lärare till 1928. Redan när hon kom hem på sommarlovet 1923, efter sitt första år som lärare, ville hennes föräldrar att hon skulle söka en anställning närmare föräldrahemmet. Men Olof och hon hade då träffats och fattat tycke för varandra, så hon åkte tillbaka till Bymogarna.

Olof och hon förlovade sig på nyårsafton 1923, och de gifte sig i Mem den 4 juli 1924 (på Annas 22-årsdag).

Anna som äldre

Under 1920-talet kom många unga lärare till Gnarp. De tycks ha deltagit i ett livligt sällskapsliv, och på gamla foton från den tiden kan man se hur de dansade, spelade teater och ägnade sig åt sällskapsspel. Annas och Olofs närmaste vänner var Mary och Martin Lindquist i Gamsäter, Karl och Ida Andersson i Byn, Maja Stenberg, Rut Andersson och Georg Olsson i Grängsjö. Georg var för övrigt född i Innegårn. Han tog sig namnet Grängsjö, och blev sedermera rektor i Delsbo.

Olof hade humor och var en utåtriktad person, medan hans hustru Anna var något mer inbunden och tystlåten. Olof hade en vacker baryton och sjöng gärna. Han var morgontidig och var alltid först uppe på morgonen och gjorde eld i spisen och satte på kaffepannan. Under dessa morgonsysslor sjöng han ofta psalmer. Han startade också en manskör i Grängsjö, som ofta uppträdde på lokala tillställningar. Kören sjöng också för kungen, Gustav V, då denne invigde järnvägen, Ostkustbanan, den 1 november 1927. Det sägs att delar av nämnda kör sedan blev början till nuvarande Nordanstigs Manskör.

Genom en ny skollagsförordning 1944 fick Olof tjänsten som Gnarps första överlärare. Senare blev titeln rektor. Han började också planera för en ny "A-skola" i Gnarp, och år 1949 tog han det första spadtaget till den nya skolan. Endast ett par veckor senare insjuknade han akut i njurbäckeninflammation, och han avled på Hudiksvalls Sjukhus den 1 juni 1949 efter endast tio dagars sjukdom. Med senare tiders antibiotika hade han sannolikt haft många år kvar i livet...

Anna fick som änka kortvariga tillförordnade tjänster då och då, och när Maja Stenberg gick i pension 1956 fick hon den ordinarie tjänsten efter henne. Hon gick själv i pension 1965 och flyttade då till Solna. Där levde hon fram till sin död den 2 juli 1988.

Som pensionär blev Anna ganska berest. Hon besökte dottern Ulrika i USA hela 8 gånger, samt däremellan också döttrarna Anna-Brita i Österrike och Gunilla i London. Sonen Jan hade hon närmare till, eftersom han fanns i Stockholm, och dottern Ingrid bodde i Kramfors.

Under mitt årliga sommarbesök i bygden blev jag inviterad till den dagliga cykelturen. Efter en vecka med cykelgänget rann följande rader fram.

Från ilsket bi till lynnig ko; intet knyst.
Morgon över Gränsemyren, allt är tyst
Nattens dimma dras in i Ingjalstjärnens vatten
just när dagen byter pass med natten.
Vinden laddar för dagens första sus.
Då brakar det loss. Rop, skratt, stänk av grus...

En storm av cyklar nerför backen längst i söder,
däcken sjunger, skärmar skramlar, naven glöder
Farmens tjurar sävligt går,
det är samma tok vartenda år
Hästen vaknar irriterat, hoppas på ett pttrool!
när cyklarna ökar fart mot Åsbro.

Sen drar de vidare, morgonens muntra gäng
som sjävvalt lämnat gosig säng
Hoppskogen! Där är det stopp
Dagens fråga har redan kommit opp
Var det Zlatan, Henke eller vem var det?
Alla trängs för att skriva in svaret.

Alf drar fram sin ljugarebänk
Det pratas om gårdagens regn, äh lite stänk,
om Reinfeldt och Borg
Till glädje för en del men för andra sorg
om höet som ruttnar,
och motorn som äntligen puttrar.

Så skrattas det åt en skröna från förra året
innan cyklarna äntras, fram mot halvniösnåret
En efter en lämnar nu truppen,
cirkeln blir sluten för alla i gruppen
Men i morgon samlas de åter på Innigår´ns trappa
Pigga, glada och rappa.

Bengt Nordlund

BYALAGETS FILMKLUBB - Vinterprogrammet!

Även om sommaren ännu inte är slut så är det dags att planera för vinterns filmprogram. I vinter visar vi totalt 16 filmer – 8 före och 8 efter årsskiftet. I vinter blir det som de flesta önskat - nästan bara komedier.

- 2012-09-05 **Grabben i graven bredvid** (Svensk komedi) Ett besök på kyrkogården kan vända upp och ner på mycket i ens liv.
- 2012-09-19 **Gudarna måste vara tokiga 1** (Komedi) Ett föremål som faller från skyn kan ställa till med en del oreda i livet.
- 2012-10-03 **Mamma mia!** (ABBA Musicalen med massor av ABBA musik)
- 2012-10-17 **Death at funeral** (Komedi) Det är inte alltid saker går som planerat
- 2012-10-31 **Tiden som finns kvar** (Drama) En vacker film om en ung man som drabbas av en dödlig sjukdom, vilket leder till en känslomässig resa som påverkar hans relationer, kärleksliv och religiösa tro.
- 2012-11-14 **Tillfällig fru sökes** Svensk romantisk komedi
- 2012-11-28 **Det våras för sheriffen** (Komedi) En som verkligen kan driva med det mesta är Mel Brooks – och denna gång roar han oss med "Vilda västern" ...!
- 2012-12-12 **Tomten är far till alla barnen** (Svensk svart komedi) Sara bjuder in sina tre tidigare män, deras fruar och deras nya barn att fira julafton tillsammans med sin nye man Janne. Allt för att alla barn ska få uppleva en äkta jul tillsammans med alla sina föräldrar....

Obs! Filmvisningarna börjar kl 19.00

Vårens preliminära filmprogram:

2013-01-16	West side story (musical)	2013-03-13	Gudarna måste vara tokiga 2 (komedi)
2013-01-30	Häxorna i Eastwick (komedi)	2013-03-27	Hur som helst är han jävligt död (Sv. komedi)
2013-02-13	En geishas memoarer (drama)	2013-04-10	Titanic (drama)
2013-02-27	About Schmidt (komedi)	2013-04-24	Bröllopsfotografen (Sv. komedi)

Filmklubsavgiften, som är personlig, blir 60 kr för hösten 2012 och 60 kr för våren 2013. Den som betalar för höst och vår samtidigt betalar endast 100 kr. För medlemskap i filmklubben gäller som tidigare att man är medlem i Byalaget och att man fyllt 15 år. Betala via bankgiro 396-7221 eller vid filmvisningen.

Såsom tidigare säljer vi läsk och godis före filmvisningarna och ska även försöka ha en liten pratstund med kaffe/te/läsk och kaka direkt efter filmvisningarna.

På Grängsjö byalags hemsida www.grangsjö.se/filmklubben finns en kortfattad beskrivning över samtliga filmer.